

Dekadni bilten vodnobilančnega stanja kmetijskih tal v Sloveniji 1. – 10. julij 2010

OBVESTILO

Pričenja se žetev pšenice, trenutne vremenske razmere za žetev so zelo ugodne. V vzhodni, severovzhodni Sloveniji in na Obali se hitro povečuje primanjkljaj vode v tleh. Predvsem v severovzhodni Sloveniji voda v tleh postaja praktično nedostopna za rastline. Vodni stres trenutno najbolj izčrpa koruzo, okopavine, plodovke ter zelenjadnice. Velik problem za kmetijske rastline po vsej državi je vročinski stres. Akumulacija temperature zraka je v vegetacijskem obdobju že presegla dolgoletno povprečje. Po napovedih bodo take vremenske razmere trajale najmanj še do konca prihodnje deкаде.



METEOROLOŠKE RAZMERE

Julij se je začel z jasnim in vročim vremenom, na sredini prve dekade pa nas je prešla hladna fronta s padavinami. Najvišje dnevne temperature zraka so se pri tem prijetno spustile do 25 °C, le na jugozahodu in severovzhodu so ostale kakšno stopinjo višje. Največ dežja je padlo v zahodni in osrednji Sloveniji, od 25 do 45 mm. Vzhod je ostal precej suh. Proti koncu dekade so temperature zraka spet ekstremno narasle. Skoraj po celi državi so povprečne dnevne temperature zraka v zadnjih dneh presegle najvišje povprečne dnevne temperature zraka v istih dneh v obdobju 1971-2000, dosegle so 23 do 25 °C.



STANJE RASTLIN

Sredi prve julijske dekade se je ob padavinah talni vodni rezervoar spet dobro napolnil v zahodni in osrednji Sloveniji. V osrednji Sloveniji so se padavine ponekod sprevrgle v močna neurja, ki so povzročila poleganje žitnih posevkov. Hkrati je dobra zaloga vode v tleh omogočala zelo dobre pogoje za bujno rast kmetijskih rastlin. Občasno jo je zmotil le vročinski stres, še posebno v zadnjih dneh, ko se je ponovno ogrelo čez 30 °C. Kmetijska tla se zelo hitro sušijo vendar v večjem delu osrednje in zahodne Slovenije preskrba tal z vodo še ni problematična. Na obalnem območju, kjer se poletna suša pojavlja več ali manj vsako leto, je trenutni primanjkljaj vode manjši kot je bil v primerljivem obdobju v preteklih letih.

Izjema je vzhodni in severovzhodni del države, kjer je bilo padavin manj in se je sredi te dekade zaloga vode v tleh izčrpala do točke venenja. Vodni in vročinski stres pestita predvsem koruzne posevke. Ti so tik pred metičenjem, pri svoji končni višini. Opoldanska vročina do uvelosti listov zdeluje zlasti buče in druge plodovke.

Vremenske razmere pa so hkrati imenitne za žetev in kot kažejo napovedi se bo vročina nadaljevala tudi v prihodnji dekadi. Ječmen je v severovzhodni Sloveniji že požet. Zadnji snopi padajo tudi v drugih predelih Slovenije in tudi ponekod v višjih legah. Pšenica prehaja v polno dozorelost in pričela se je žetev.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN



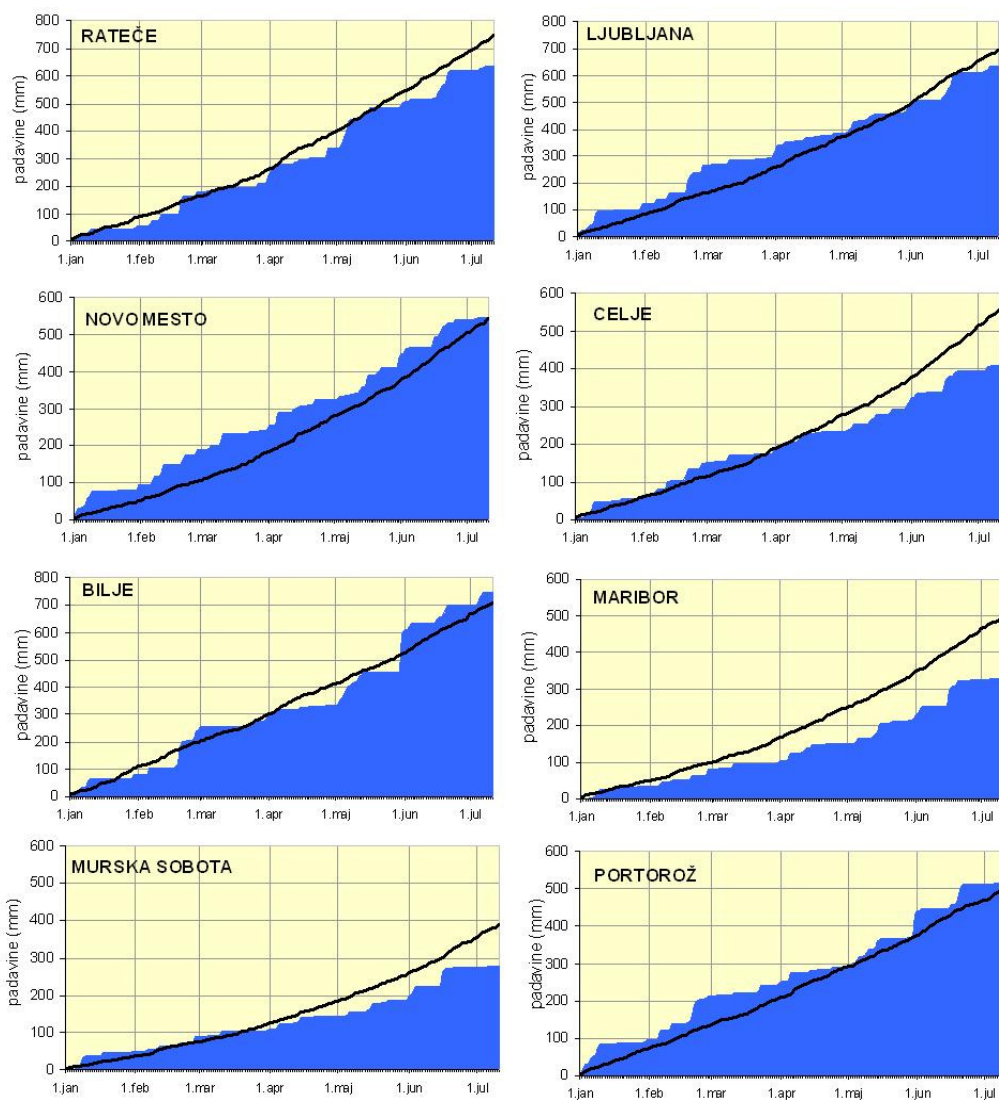
V zadnjih dneh je zaradi zelo visokih temperatur zraka tudi izhlapevanje visoko. Vrednosti so po celotni državi blizu 6 mm izhlapele vode dnevno. Manjše je bilo le v dneh sredi dekade, ko nas je prešla hladna fronta s padavinami. V zadnjem tednu je bila vodna bilanca pozitivna na Goriškem in višje na severozahodu, kjer je padlo več padavin. Tudi celotna vegetacijska vodna bilanca je tam pozitivna, medtem ko se primanjkljaj povečuje proti severovzhodu in proti Obali.

VODA V TLEH



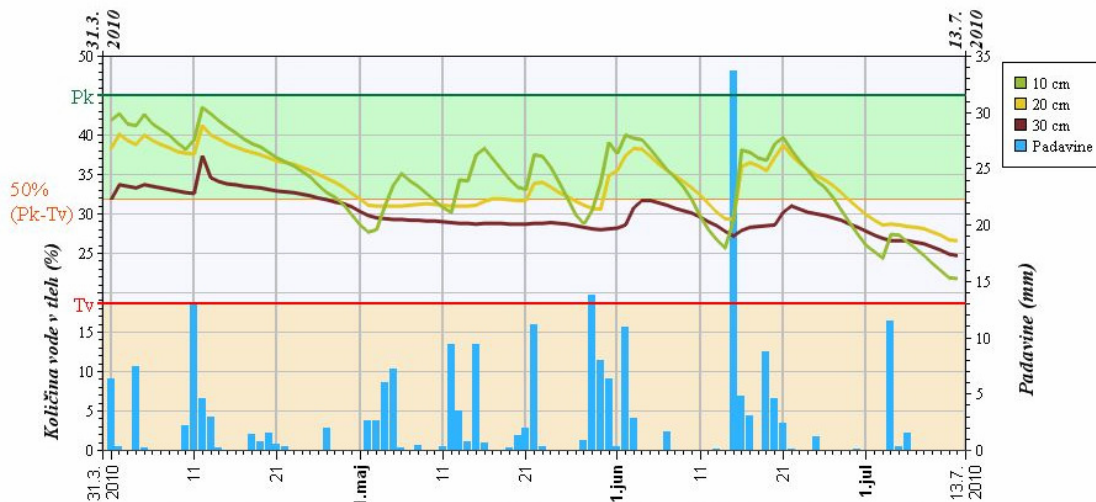
Kljub visokemu izhlapevanju v zadnjih dneh so tla v zahodni in osrednji Sloveniji še vedno dobro založena z vodo. Na Obali se količina vode v tleh sicer hitreje kot drugod približuje stanju rastlinam težko dostopne vode. Kot že celo vegetacijsko obdobje je stanje slabše na severovzhodu. Kot je razvidno na spodnjem grafu na naslednji strani, je v Celju na vseh treh merilnih globinah (10, 20 in 30 cm) količina vode že v belem območju rastlinam težje dostopne vode in spušča proti točki venenja. Stanje slabša tudi vročinski stres.

Padavine v letu 2010 v primerjavi s povprečjem 1961-1990



Povprečna dnevna vsebnost vode v tleh in padavine

CELJE, 1. 4. – 11. 7.



Pk = zgornja meja vode v tleh

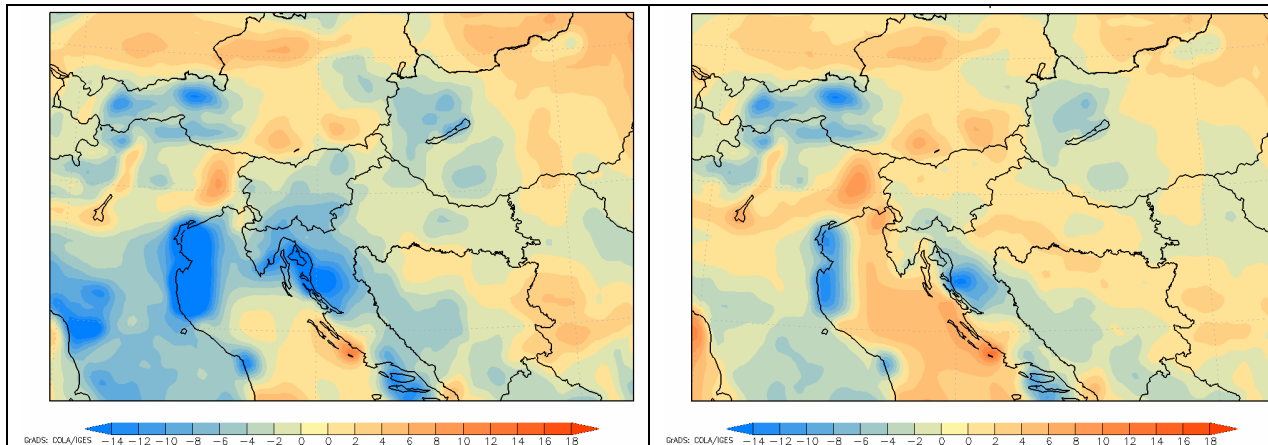
50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

PREGLED STANJA S POMOČJO NUMERIČNEGA MODELA NMM

Model NMM je računalniško orodje, namenjeno predvsem za napovedovanje vremena. Za potrebe agrometeorološkega dekadnega biltena pa pripravljamo simulacije vremena za preteklo obdobje, zato kot osnove za izračune ne uporabljamo napovedi vremena, temveč analize preteklega vremena. Za analizo dolgoletnih povprečnih vrednosti uporabljamo na naše področje prilagojen arhiv ponovnih analiz vremena Evropskega centra za srednjeročne prognoze vremena za obdobje 1989-2009. Več informacij je na voljo v prvi številki biltena za leto 2010.

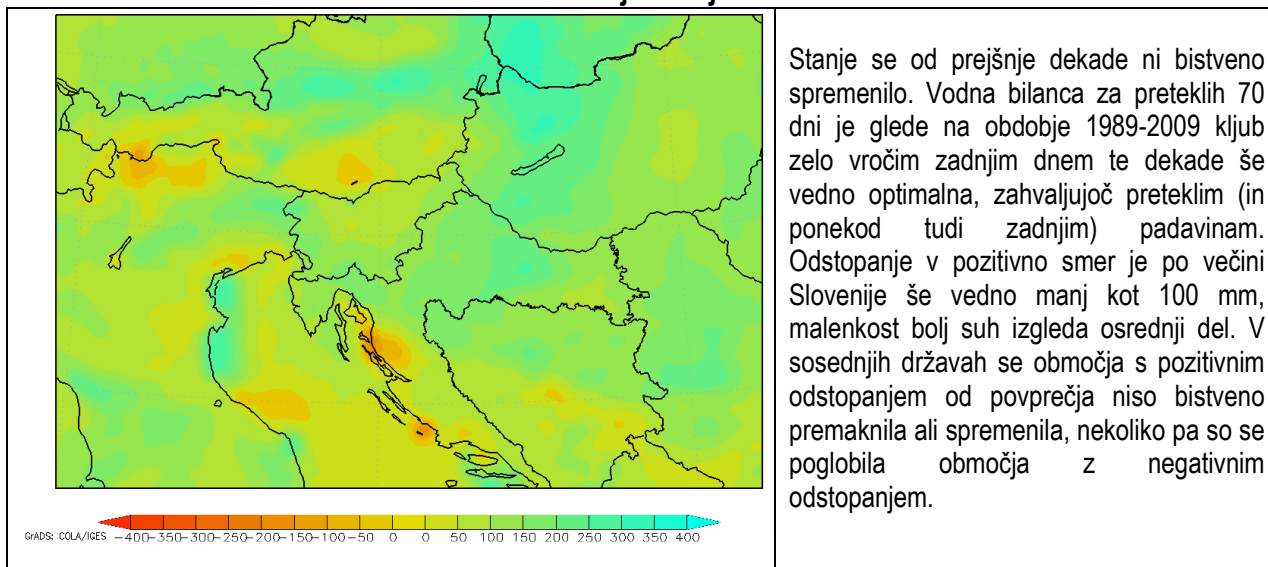
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA



Odstopanje vsote efektivnih temperatur nad pragom 5°C od 1. januarja do 9. julija 2010 (levo) in od 1. aprila do 9. julija 2010 (desno) od modelskega povprečja za isti časovni obdobji v letih 1989–2009.

Odstopanje temperaturne vsote od začetka januarja se je pretežno po vsej Sloveniji premaknilo za en razred navzgor proti uravnoteženemu stanju. Tudi v sosednjih državah ostaja vzorec enak in večinoma premaknjen za en razred višje. Temperaturna vsota od začetka aprila pa glede na prejšnjo dekada nič več negativno, temveč pozitivno odstopa od dolgoletnega povprečja, predvsem v Sloveniji in Avstriji. V severni polovici Slovenije odstopa temperaturna vsota za do dvajset stopinjskih dni.

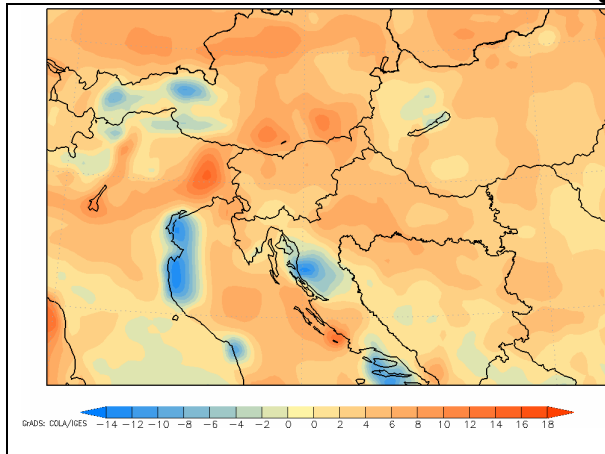
POVRŠINSKA VODNA BILANCA za tekoče obdobje zadnjih 70 dni



IZGLEDI ZA PRIHODNIJH DESET DNI

Numerična simulacija vremena omogoča tudi napovedovanje za nekaj dni vnaprej. Pri napovedi analizam preteklega vremena dodamo še računsko napoved za prihodnjih deset dni in dobimo izgled za stanje, ki ga pričakujemo ob izdaji naslednjega biltena. Na enak način kot pri oceni trenutnega stanja tudi napoved podajamo kot odstopanje od dolgoletnih povprečnih vrednosti (za obdobje 1989-2009).

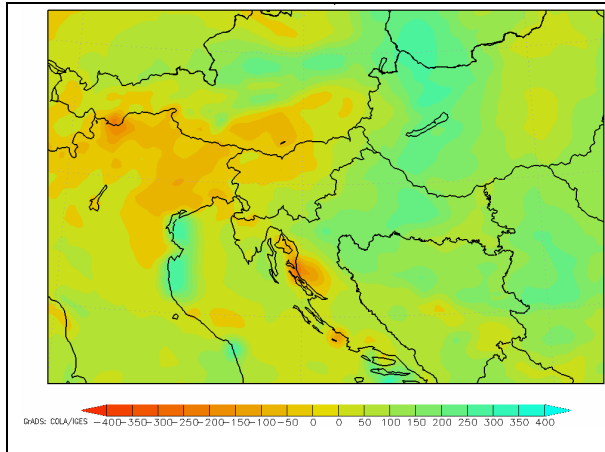
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA z izgledi do 19. julija 2010



V tekoči dekadi se bo nadaljevalo vroče poletno vreme, temperature bodo višje od dolgoletnega povprečja. Odstopanje efektivnih temperatur od dolgoletnega povprečja bo še naprej drselo v pozitivno smer, najhitreje na severu in skrajnem zahodu Slovenije.

Na sliki je narisano predvideno odstopanje vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C od 1. aprila do 19. julija 2010 od modelskega povprečja za isto časovno obdobje v letih 1989–2009 (skala je v enoti 10 stopinjskih dni).

POVRŠINSKA VODNA BILANCA za 70-dnevno obdobje z izgledi do 19. julija 2010



Hkrati z visokimi temperaturami se zaradi povišane izgube zaradi izhlapevanja iz tal in rastlin in zaradi odsotnosti večjih padavin (z izjemo lokalnih vročinskih neviht) slabša tudi stanje vodne bilance. Takšen trend se bo predvidoma nadaljeval vso tekočo dekada.

Na sliki je narisano pričakovano odstopanje vodne bilance za 70-dnevno obdobje do 19. julija 2010 od dolgoletnega povprečja za enako obdobje (v mm).

Zahvala: Pripravo produktov je s sofinanciranjem omogočila EU preko programa Transnacionalnega sodelovanja v JV Evropi.